

Zonder Gods belofte geen leven

Een studie over Genesis 6:9-11:9.

In het begin van Genesis 6:9-11:9 lezen we dat de mensheid zich na de zondeval goddeloos gedroeg: “De aarde was voor de ogen van God verdorven en vol gewelddaden. God zag hoe bedorven de aarde was, want alle mensen op de aarde waren het verkeerde pad ingeslagen.” (Genesis 6:11-12). Alle mensen hadden het rechte pad verlaten, behalve Noach: “Noach was een rechtschapen man; hij bleef te midden van zijn tijdgenoten een onberispelijk leven leiden en hij richtte zijn schreden naar God.” (Genesis 6:9).

Vanwege de verdorvenheid van de mensen besloot God al wat leeft, mensen en dieren, door een grote watervloed te vernietigen. Alleen Noach, zijn vrouw, zijn drie zonen en hun vrouwen, in totaal slechts 8 zielen, zouden gered worden. Om gered te worden moest Noach een ark, een reusachtige kist met drie verdiepingen, bouwen en met pek bestrijken. In de ark moesten naast Noach en de zijnen ook dieren worden opgenomen. Van elke diersoort minimaal één mannetje en één vrouwtje. De watervloed vernietigde al het leven op de aarde: “Alles wat levensadem in zijn neus had, alles wat op het droge leefde, vond de dood. Alles wat op de aardbodem bestond werd vernietigd: de mensen, de viervoetige dieren, de kruipende dieren en de vogels in de lucht werden van de aarde verwijderd. Alleen Noach en degenen bij hem in de ark waren, bleven in leven.” (Genesis 7:22-23). Een half jaar lang dobberde de ark op het water. Toen kwam de ark vast te zitten op het gebergte van Ararat. Nog een half jaar later was de aarde droog en konden Noach en de zijnen de ark verlaten.

Toen Noach de ark verlaten had, bouwde hij een altaar. Op dat altaar offerde hij een deel van de meegenomen reine dieren. Door dat offer bracht Noach Gods toorn tot rust. Want toen God de aangename geur van de offers rook, zei Hij bij zichzelf: “Ik zal de aardbodem nooit meer vervloeken vanwege de mensen: het hart van de mens is immers van jongs af geneigd tot het kwade. Ook de andere levende wezens zal Ik nooit meer treffen, zoals Ik nu gedaan heb. Zolang de aarde bestaat, blijft er zaaitijd en oogsttijd, koude en hitte, dag en nacht, zomer en winter. Nooit houdt dat op.” (Genesis 8:21-22). God maakte dit voornemen aan Noach en zijn zonen bekend. Hij beloofde hun dat Hij nooit weer de aarde door een watervloed zou vernietigen en bekrachtigde deze belofte met een duurzaam verbond. Als zichtbaar teken van dit vredesverbond stelde God zijn boog in de wolken.

Als God deze belofte nu eens niet gedaan had? Wat zou er dan met de wereld gebeurd zijn? De mensheid van na de zondvloed was niet beter dan die van voor de zondvloed. De vloed had de aarde wel gereinigd, maar de mens was niet veranderd. Zijn hart was nog steeds tot alle kwaad geneigd. God had reden genoeg om na de zondvloed opnieuw een alles en iedereen vernietigende watervloed te zenden. Hij beloofde echter dat Hij dat niet zou doen. Aan die belofte is het te danken dat er nog steeds leven is op aarde. Zonder die belofte zou God reeds lang heel de wereld opnieuw weggevaagd hebben. Het is allerminst vanzelfsprekend dat elke morgen opnieuw de zon opkomt en dat de seizoenen elkaar nog steeds afwisselen. Dat is alleen te danken aan Gods belofte: “Zolang de aarde bestaat, blijft er zaaitijd en oogsttijd, koude en hitte, dag en nacht, zomer en winter.” (Genesis 8:22a).

Zolang de aarde bestaat... De aarde zal in zijn huidige vorm niet altijd blijven bestaan. Er komt een dag dat God de aarde zal vernieuwen. Die nieuwe aarde komt er alleen krachtens Gods belofte: “volgens zijn belofte verwachten wij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen” (2 Petrus 3:13). Die belofte is mogelijk gemaakt door Christus' offer aan het kruis van Golgota. Door dat offer heeft Christus Gods toorn definitief tot rust gebracht. Maar let wel, daar heb je alleen profijt van als je Gods belofte met een gelovig hart aanneemt. En dan niet alleen Gods belofte dat Hij de aarde zal vernieuwen, maar ook Gods belofte dat Hij om Christus' verzoenend offer al je zonden wil vergeven en dat Hij door zijn Geest een nieuw mens van je wil maken. Zon-

der die belofte is er geen leven. Als je die belofte niet stevig vasthoudt, verdrink je straks ondanks Christus' offer toch nog in de vloed van Gods oordeel.
De kern van Gods boodschap in Genesis 6:9-11:9 is:

Zonder mijn belofte is er geen leven.

Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. De mensheid wacht de dood.
2. God spaart een rest.
3. Gods belofte garandeert leven.
4. De gespaarde rest beërft de aarde.
5. De mens bereikt zijn doel niet.

1. De mensheid wacht de dood (6:1-9-22)

In Genesis 6:9-22 lezen we dat God het geweld en de verkeerde levenswandel van de mensen niet langer kon aanzien. Daarom besloot hij mens en dier door middel van een grote watervloed te vernietigen. Alleen Noach met zijn gezin, samen slechts acht zielen, zouden door God gespaard worden.

De mensheid na de zondvloed is niet beter dan die van voor de zondvloed. Ook nu roepen de mensen door hun handel en wandel de toorn van God over zich af. Ook nu zijn de mensen des doods schuldig vanwege hun overtredingen en misdaden, die zij tegen de allerhoogste majesteit van God begaan.

De boodschap van Genesis 6:9-22 is dat de mensheid vanwege de overtredingen en misdaden de dood wacht. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. Alleen wie zich houdt aan Gods verbond heeft toekomst.
2. Voor Gods ogen stapelt de zonde zich op.
3. God ziet hoe de mensen zondigen.
4. God maakt een eind aan de zondaars.
5. God redt wie aan zijn verbond vasthouden.

1.1 Alleen wie zich houdt aan Gods verbond heeft toekomst (6:9-10)

“Dit is de geschiedenis van Noach en zijn nakomelingen”, zo is in de NBV het begin van Genesis 6:9 vertaald. Letterlijk staat er: “Dit is de *tōledōt* van Noach.” We kunnen dit het beste weergeven door: “Dit is wat uit Noach voortkwam”. En wat kwam er uit Noach voort? Dat vermeldt vers 10: “Noach verwekte drie zonen: Sem, Cham en Jafet.”¹ Op het eerste gezicht niets bijzonders. Dat wordt echter anders als we deze mededeling lezen binnen het geheel van Genesis 6:9-11:9. Noachs zonen overleefden de zondvloed en werden zo de stamvaders van de mensheid. Dàt is wat uit Noach voortkwam: een nieuwe mensheid!

Wat was Noach eigenlijk voor iemand? Genesis 6:9 vertelt over hem: “Noach was een rechtschapen man; hij was in zijn tijd de enige die een voorbeeldig leven leidde, in nauwe verbondenheid met God.” Noach handelde anders dan zijn tijdgenoten, die zich van God losgemaakt hadden en eigen wegen gingen. Zijn levenswandel was in overeenstemming met Gods verbond. Noachs tijdgenoten verwekten ook wel zonen, maar die kwamen alle om in de grote watervloed. Alleen de rechtvaardige Noach en zijn gezin overleefden de vloed. Alleen Noach had in zijn zonen toekomst.

---

¹ Het element van het "verwekken" valt in de NBV weg. Deze heeft: "Hij had drie zonen: Sem, Cham en Jafet."

1.2 Voor Gods ogen stapelt de zonde zich op (6:11)

Noach was in zijn dagen een gunstige uitzondering. Dat blijkt wel als we Genesis 6:11 lezen: “In Noachs tijd was de aarde in Gods ogen verdorven en vol onrecht.” Over de verdorvenheid van de mensen en hun gewelddaden hebben we al gelezen in Genesis 6:1-8. Heel de samenleving was door onrecht en ongerechtigheid verziekt. De mensen stapelden zonde op zonde. En dat alles gebeurde voor Gods aangezicht, voor zijn ogen.

Veel mensen beseffen niet dat zij zich niet op neutraal terrein bevinden, maar dat alles wat zij doen voor Gods aangezicht plaatsvindt. “De hemel is mijn troon, de aarde mijn voetenbank”, zegt God in Jesaja 66:1. En op die voetenbank, vlak voor Gods ogen, stapelen wij zonde op zonde.

1.3 God ziet hoe de mensen zondigen (6:12)

Als de zonden voor Gods ogen bedreven worden, kunnen ze moeilijk verborgen blijven. We lezen dan ook in Genesis 6:12: “Toen God zag dat de aarde door en door slecht was, dat iedereen een verderfelijk leven leidde...” God zag... Wat dat betekent, leert ons de profeet Habakuk als hij God als volgt aanspreekt: “Uw ogen zijn te zuiver zijn om het kwaad te kunnen aanzien” (Habakuk 1:13). God zag hoe bedorven de aarde was... Zou dat geen consequenties hebben?

1.4 God maakt een eind aan de zondaars (6:13)

Nadat God geconstateerd had hoe door en door goddeloos het leven van de mensen was, deelde Hij zijn besluit aan Noach mee: “Ik heb besloten een einde te maken aan het leven van alle mensen, want door hen is de aarde vol onrecht. Ik ga hen vernietigen, en de aarde erbij.” (Genesis 6:13).

God kon het kwaad niet langer aanzien. Hij ging een einde aan al die zondaars maken.

Aan het einde van de tijden zal God definitief een einde maken alle zondaars die ooit geleefd hebben. Vergeleken bij de straf die hen dan wacht, was de zondvloed nog maar kinderspel.

1.5 God redt wie aan zijn verbond vasthouden (9:14-22)

Niet alle mensen kwamen om in de zondvloed. Noach en zijn gezin werden gered. Daartoe moest Noach een ark, een reusachtige houten kist met drie verdiepingen, bouwen en met pek bestrijken. Die ark moest zo groot zijn omdat God alle levende wezens gingen verdelgen, niet alleen de mensen, maar ook de dieren. Om te voorkomen dat de dieren met de zondvloed zouden uitsterven, moesten er daarom van elke soort één paar in de ark worden opgenomen, een mannetje en een vrouwtje.

Dat Noach niet in de vloed omkwam, motiveerde God met een beroep op zijn verbond: “Maar met jou zal Ik een verbond sluiten”, aldus de NBV in Genesis 6:18. We kunnen beter als volgt vertalen: “Maar met jou zal Ik mijn verbond bevestigen”. Gods verbond bestond al vóór Noach. Eva en Adam verbraken het, maar God herstelde het in zijn genade weer. Kaïn brak definitief met God en met zijn verbond. Maar Noach hield Gods verbond in ere. Hij leefde “in nauwe verbondenheid met God” (Genesis 6:9). Omdat Noach zich aan Gods verbond hield, hield God zich ook aan zijn verbond met Noach. Hij beantwoordde de trouw van Noach met zijn trouw. Hij spaarde Noach en zijn gezin toen het oordeel van de zondvloed losbarstte. Zo zal God ook in de toekomst hen van het oordeel redden die vandaag aan zijn verbond vasthouden.

2. God spaart een rest (2:4-25)

God kondigde Noach aan dat een grote watervloed alles en iedereen op de aardbodem zou verzwelgen. Toch wilde God een rest sparen. Daarom moest Noach een reusachtige, waterdichte kist met drie verdiepingen bouwen. Deze ark moest niet alleen Noach en zijn gezin herbergen, maar ook „n paar van alle onreine dieren en zeven paar van alle reine dieren. “Zo zult u hun soort in stand houden op de hele aarde.” (Genesis 7:3b). God breekt zijn eigen werk wel af, maar doet dat niet geheel

en al. Een rest laat Hij bestaan. En die rest, dat overblijfsel, laat Hij straks weer de hele aarde bevolken.

Een jaar lang overdekte het water van de zondvloed de aarde. Buiten de ark was alle leven verdwenen. Alleen zij die zich in de ark bevonden leefden nog: Noach, zijn gezin en een overblijfsel van de dieren. Alleen zij ontkwamen aan de toorn van God, die zich uitstortte over al wat adem had.

Ook vandaag is het mogelijk te ontkomen aan de toorn van God, die zich eens onherroepelijk zal uitstorten. Ook dan zal een rest gered worden. Daarvoor moeten we vandaag niet bij Noach in de ark zijn. Noach is gestorven en de ark is geschiedenis geworden. Nee, vandaag hebben we iets beters. Vandaag hebben we Jezus, die leeft tot in eeuwigheid. Hem heeft God opdracht gegeven een gemeente te bouwen: de kerk. Wie zich bij Hem in de kerk geborgen weet, hoeft niet bang te zijn. Maar wie niet tot Hem komt, verdrinkt straks in de vloed van Gods oordeel. Want buiten de kerk is er geen redding.

De boodschap van Genesis 7:1-8:19 is dat God bij het oordeel een rest, een overblijfsel, spaart. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. God maakt een einde aan de wereld.
2. Alleen in de kerk is er redding.
3. Scheid je af van de wereld en voeg je bij de kerk.
4. Buiten de kerk word je door het oordeel getroffen.
5. God geeft een nieuwe aarde.

2.1 God maakt een einde aan de wereld (7:1-5)

Nadat Noach de ark gebouwd had en voedselvoorraden had aangelegd, gaf God Noach de opdracht de ark binnen te gaan: “Ga in de ark, samen met je hele gezin, want Ik heb gezien dat jij als enige van deze generatie rechtschapen bent.” (Genesis 7:1). Het einde van de eerste wereld was nabij: “Want over zeven dagen zal Ik het veertig dagen en veertig nachten op de aarde laten regenen; dan zal Ik alles wat er bestaat van de aardbodem wegvagen, alles wat Ik gemaakt heb.” (Genesis 7:4). De ondergang van de eerste wereld was een teken en voorafbeelding van de ondergang van de wereld waarin wij nu leven. Deze wereld zal niet altijd blijven bestaan. Bij de terugkomst van Jezus Christus zal het oordeel van God over de ongelovigen losbarsten. Voor bekering is het dan te laat. De straf zal onherroepelijk en zonder einde zijn.

2.2 Alleen in de kerk is er redding (7:6-11)

Wie aan het oordeel over de eerste wereld wilde ontkomen, moest bij Noach in de ark zijn. Dat gold niet alleen voor Noachs gezin, maar ook voor de landdieren en de vogels. Van elke soort kwamen er minstens twee bij Noach in de ark. En toen, plotseling, stortte het water van de vloed over de aarde neer. De bronnen van de diepte braken los en de sluizen van de hemel gingen open. Wie zich nu buiten de ark bevond, was reddeloos verloren.

De ark is een beeld van de kerk. Zoals zij die zich bij Noach in de ark bevonden, gered werden van het oordeel over de eerste wereld, zo zullen zij die zich bij Christus in de kerk geborgen weten, gered worden van het oordeel dat eenmaal over deze wereld komen zal. Buiten de kerk is er geen redding, want die is alleen bij Jezus Christus te vinden (Handelingen 4:12).

2.3 Scheid je af van de wereld en voeg je bij de kerk (7:12-17)

Wat de kern van de zaak is, lezen we in Genesis 7:12-17. Veertig dagen was er een plasregen op de aarde. Het stijgende water tilde de ark op tot hoog boven de aarde. Wie zich buiten de ark bevond was reddeloos verloren. Maar gelukkig was de ark niet leeg. Want niet alleen het gezin van Noach, maar ook verscheidene dieren hadden zich losgemaakt van hun leefwereld en zich bij Noach in de ark gevoegd. Aan deze afscheiding dankten zij hun leven.

Zo geldt ook vandaag dat wie één is met de ongelovigen, met hen verloren zal gaan. Voor wie gered wil worden is er maar één weg: Je moet je afscheiden van de ongelovigen door je bij de kerk te voegen. Want de kerk is de gemeente van Hem die gezegd heeft: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven.” (Johannes 14:6).

2.4 Buiten de kerk word je door het oordeel getroffen (7:18-24)

Genesis 7:18-24 verhaalt hoe het water steeds verder steeg en mens en dier doodde. “Alles wat op het land leefde en ademde vond de dood. Alles wat op aarde bestond werd weggevaagd: de mensen, het vee, de kruipende dieren en de vogels, ze werden van de aarde weggevaagd. Alleen Noach bleef over, met alles wat bij hem in de ark was.” (Genesis 7:22-23). Buiten de ark woedde Gods oordeel, tegen alles wat leefde. Zo zal ook eenmaal Gods oordeel woeden tegen hen die de kerk links hebben laten liggen. Zij zullen veroordeeld worden omdat ze niet geloofd hebben in de naam van de eniggeboren Zoon van God (Johannes 3:18).

2.5 God geeft een nieuwe aarde (8:1-19)

In Genesis 8:1-19 lezen we hoe het water langzaam ging zakken. De ark kwam vast te zitten op het gebergte van Ararat. De Bijbel zegt niet op welke berg in het land Ararat de ark bleef vastzitten. De Koran vermeldt dit wel: “En het schip strandde bij de berg Judi” ([Soera 11:44](#)). De berg [Judi](#) bevindt zich aan de zuidzijde van het Araratgebergte.

Een jaar na het begin van de zondvloed was al het water verdwenen. “Noach maakte het dak van de ark open en keek rond — de aarde was drooggevallen” (Genesis 8:13). Uit het water van de zondvloed was een nieuwe wereld verrezen. Zo zal ook eenmaal uit het laatste oordeel een nieuwe aarde verrijzen. Want God blijft de schepping trouw. Hij zal haar zuiveren, zoals de wateren van de zondvloed de aarde schoonwasten, en haar dan op ongekende wijze aan de mens teruggeven.

3. Gods belofte garandeert leven (8:20-9:28)

Na de zondvloed bracht Noach een offer van reine dieren. De lieflijke geur van dit offer bracht Gods toorn tot rust. Op dat moment besloot God niet opnieuw een grote watervloed te sturen om mens en dier te verdelgen. En Hij legde dit vast in een plechtig verbond, dat Hij met Noach en zijn zonen sloot. God beloofde Noach en zijn zonen dat de zondvloed een eenmalig gebeuren was. Als God deze belofte nu eens niet gedaan had? Wat zou er dan met de wereld gebeurd zijn? De mensheid van na de zondvloed was niet beter dan die van voor de zondvloed. De vloed had de aarde wel gereinigd, maar de mens was niet veranderd. Zijn hart was nog steeds tot alle kwaad geneigd. God had reden genoeg om na de zondvloed opnieuw een alles en iedereen vernietigende watervloed te zenden. Hij beloofde echter dat Hij dat niet zou doen. Aan die belofte is het te danken dat er nog steeds leven is op aarde. Zonder die belofte zou God reeds lang heel de wereld opnieuw weggevaagd hebben. Het is allerminst vanzelfsprekend dat elke morgen opnieuw de zon opkomt en dat de seizoenen elkaar nog steeds afwisselen. Dat is alleen te danken aan Gods belofte: “Zolang de aarde bestaat, blijft er zaaitijd en oogsttijd, koude en hitte, dag en nacht, zomer en winter.” (Genesis 8:22a).

Zolang de aarde bestaat... De aarde zal in zijn huidige vorm niet altijd blijven bestaan. Er komt een dag dat God de aarde zal vernieuwen. Die nieuwe aarde komt er alleen krachtens Gods belofte: “volgens zijn belofte verwachten wij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen” (2 Petrus 3:13). Die belofte is mogelijk gemaakt door Christus' offer aan het kruis van Golgota. Door dat offer heeft Christus Gods toorn definitief tot rust gebracht. Maar let wel, daar heb je alleen profijt van als je Gods belofte met een gelovig hart aanneemt. Om deel te krijgen aan het leven op de nieuwe aarde moet je in Jezus Christus geloven: “Want dit is de wil van mijn Vader: dat wie de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig (duurzaam) leven bezit en dat Ik hem op de laatste dag laat opstaan.” (Johannes 6:40). Door zijn dood aan het kruis heeft Jezus de basis voor de vervulling van deze belofte gelegd en heeft Hij het nieuwe verbond rechtskracht verleend. Door

zelf uit de dood op te staan heeft Hij de belofte bevestigd. Zijn opstanding garandeert onze opstanding. Zijn belofte garandeert duurzaam leven... voor wie in Hem gelooft.

De boodschap van Genesis 8:20-9:28 is dat Gods belofte duurzaam leven garandeert. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. God schenkt leven ondanks de verdorven aard van de mens.
2. De mens moet zijn medemens het leven gunnen.
3. Gods verbond is een vredesverbond.
4. Gods toorn legt het af tegen zijn belofte van leven.
5. De verdorven aard van de mens gaat over van vader op zoon.

3.1 God schenkt leven ondanks de verdorven aard van de mens (8:20-22)

Nadat Noach de ark verlaten had, bouwde Hij een altaar voor God. Op dat altaar droeg hij brandoffers op van reine dieren. De geur van deze offers bracht Gods toorn tot rust. Daarop besloot God de aarde niet opnieuw door een grote watervloed te vernietigen. God wist wel dat de mensheid van na de zondvloed niet minder verdorven zou zijn dan die van vóór de zondvloed. Maar desondanks besloot hij niet opnieuw mens en dier uit te roeien. “Zolang de aarde bestaat, zal er een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te oogsten, zal er koude zijn en hitte, zomer en winter, dag en nacht — nooit komt daar een einde aan” (Genesis 8:22).

3.2 De mens moet zijn medemens het leven gunnen (9:1-7)

God wil dat de mensen leven. Daarom herhaalde Hij de scheppingszegen: “Wees vruchtbaar en word talrijk en bevolk de aarde.” (Genesis 9:1). Hij stelde de mensen boven de dieren: “De dieren die in het wild leven, de vogels van de hemel, de dieren die op de aardbodem rondkruipen en de vissen van de zee zullen ontzag en angst voor jullie voelen — ze zijn in jullie macht. Alles wat leeft en beweegt zal jullie tot voedsel dienen; dit alles geef Ik je, zoals Ik je ook de planten heb gegeven. Maar vlees waarin nog leven is, waar nog bloed in zit, mag je niet eten.” (Genesis 9:2-4). De mens mag een dier doden om daarvan voedsel voor zich te bereiden. Maar mag hij zich niet verlagen tot het niveau van een dier door rauw vlees met het bloed er nog in te eten.

De mens mag dus het bloed van een dier vergieten. Maar hij mag het bloed van zijn medemens niet vergieten! Kaïn kon ondanks de moord op zijn broer Abel op Gods bescherming rekenen (Genesis 4:15). Deze goedheid van God werd door de nakomelingen van Kaïn op brutale wijze misbruikt: “Ada en Silla, hoor wat ik zeg! Vrouwen van Lamech, luister naar mij! Wie mij verwondt, die sla ik dood, zelfs wie mij maar een striem toebrengt. Kaïn wordt zevenmaal gewroken, Lamech zeventienzeventigmaal.” (Genesis 4:23-24). Vóór de zondvloed was een mensenleven niet in tel. Zo mocht het na de zondvloed niet zijn! Daarom kan een moordenaar niet zoals Kaïn op Gods clemencie rekenen: “Ik zal genoegdoening eisen wanneer jullie eigen bloed, waarin je levenskracht schuilt, wordt vergoten; Ik eis daarvoor genoegdoening van mens en dier. Van iedereen die zijn medemens doodt, eis Ik genoegdoening.” (Genesis 9:5). D.w.z. God zal het doden van de mens niet langer ongestraft laten passeren. Hier is de oeroude rechtsregel “oog om oog, tand om tand” van toepassing: “Wie bloed van mensen vergiet, diens bloed wordt door mensen vergoten, want God heeft de mens als zijn evenbeeld gemaakt” (Genesis 9:6).

Omdat God de mens leven schenkt en leven laat ondanks diens verdorven aard moet ook de mens zijn medemens het licht in de ogen gunnen. Dàt is het onderwijs van Genesis 9:1-7. In dezelfde lijn ligt wat de Heer Jezus ons geleerd heeft: “heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen, alleen dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemel. Hij laat zijn zoon immers opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.” (Matteüs 5:44-45).

3.3 Gods verbond is een vredesverbond (9:8-11)

God legde zijn belofte dat Hij de aarde niet opnieuw door een grote watervloed zou verdelgen vast in een plechtig verbond. God sprak tot Noach en zijn zonen: “Hierbij sluit Ik een verbond met jullie en met je nakomelingen, en met alle levende wezens die bij jullie zijn: vogels, vee en wilde dieren, met alles wat uit de ark is gekomen, alle dieren op aarde. Deze belofte doe Ik jullie: nooit weer zal alles wat leeft door het water van een vloed worden uitgeroeid, nooit weer zal er een zondvloed komen om de aarde te vernietigen.” (Genesis 9:9-11). Vanwege deze belofte wordt het verbond met Noach in Jesaja 54:9-10 een vredesverbond genoemd. Gods oorlog tegen en mens dier was voorbij. De vrede was getekend.

Niet alleen het verbond met Noach, maar ook het nieuwe verbond in Christus' bloed is een vredesverbond. Dat lezen we in Efeziërs 2:17: “Vrede kwam Hij (Christus) verkondigen aan u die ver weg was (de heidenen) en vrede aan hen die dichtbij waren (de Joden).” Daarom lezen we bijvoorbeeld ook in Romeinen 1:7: “Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer Jezus Christus”. En in Romeinen 15:33: “De God van de vrede zij met u allen”. Het nieuwe verbond is een vredesverbond omdat God ons daarin duurzaam leven belooft.

3.4 Gods toorn legt het af tegen zijn belofte van leven (9:12-17)

Als teken van zijn vredesverbond met Noach stelde God zijn boog, de regenboog, in de wolken: “Ik plaats mijn boog in de wolken; die zal het teken zijn van het verbond tussen Mij en de aarde” (Genesis 9:13). Als Gods toorn op het punt stond opnieuw los te barsten en zich reeds donkere wolken boven de aarde samenpakten, dan zou God de regenboog met zijn lieflijke kleuren zien en zo herinnerd worden aan het vredesverbond dat Hij met Noach gesloten had: “Wanneer Ik wolken samendrijf boven de aarde en in die wolken de boog zichtbaar wordt, zal Ik denken aan mijn verbond met jullie en met al wat leeft, en nooit weer zal het water aanwellen tot een vloed die alles en iedereen vernietigt” (Genesis 9:14-15). Zo gaf God de verzekering dat Hij niet opnieuw de aarde met al wat leeft door een grote watervloed zou verwoesten. De regenboog herinnert God aan de belofte die Hij eens aan Noach gedaan heeft en wendt zo Gods toorn af. Door de dreigende wolken heen breekt de zon van Gods genade.

3.5 De verdorven aard van de mens gaat over van vader op zoon (9:18-29)

In Genesis 9:18-29 lezen we hoe Noach onder invloed van de wijn zichzelf uitkleedde en naakt in zijn tent ging liggen. Noachs jongste zoon Cham zag zijn vader naakt in de tent liggen en ging dit buiten aan zijn beide broers vertellen. “Daarop namen Sem en Jafet een mantel, legden die over hun schouders, liepen achteruit de tent binnen en bedekten het naakte lichaam van hun vader, met afgewend gelaat, zodat zij hem niet naakt zagen” (Genesis 9:23).

Cham wordt hier tot tweemaal toe de vader van Kanaän genoemd. Dat is niet zonder betekenis. De Kanaänieten waren berucht om hun zedeloosheid (Genesis 15:16; 18:20; 19:5; Leviticus 18; Deuteronomium 9:5). Kanaän had hierin een aardje naar zijn vaartje. De verdorvenheid van de Kanaänieten was in beginsel reeds in Cham aanwezig.

Toen Noach hoorde wat Cham, zijn jongste zoon, hem had aangedaan, trof hij hem in diens jongste zoon Kanaän. Hij vervloekte Kanaän en maakte hem tot de allerlaagste knecht van zijn broers en ooms. Daarentegen zegende Noach Sem en Jafet, die de naaktheid van hun vader bedekt hadden. Dit verhaal vormt de spiegel van Gods uitspraak in Genesis 8:21, dat het hart van de mens van jongs af aan geneigd is tot het kwade. Van jongs af aan... D.w.z. de mens heeft het kwaad niet aangeleerd, maar het geërfd. Zoals Kanaän de zedeloosheid van zijn vader erfde. En zoals later de Kanaänieten het van hun vader erfden.

4. De gespaarde rest beërft de aarde (10)

Noach had drie zonen, namelijk Sem, Cham en Jafet. In Genesis 10 lezen we hoe uit deze drie zonen talrijke volkeren voortkwamen, die zich over de gehele aarde verspreidden. Zo werd na de zondvloed de aarde weer bewoond. Want daartoe heeft God de aarde geschapen. Als woonplaats voor de mens.

Bij het laatste oordeel zal de aarde gereinigd en vernieuwd worden. De goddelozen zullen dan opnieuw weggevaagd worden. Toch zal ook dan de aarde niet ontvolkt blijven. De gelovige rest uit alle generaties die ooit geleefd hebben, zal dan de nieuwe aarde bewonen. Dan gaan de woorden van David in vervulling: “De rechtvaardigen zullen het land bezitten, daar voor altijd een woning vinden.” (Psalm 37:29). Ook de woorden van Jezus komen dan uit: “Gelukkig die zachtmoedig zijn, want zij zullen het land erven.” (Matteüs 5:5).

De boodschap van Genesis 10 is dat de gespaarde rest de aarde beërft. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. Een rest overleeft het oordeel.
2. Zelfs de uithoeken van de aarde worden bewoond.
3. De gespaarde rest komt tot ontplooiing.
4. God geeft de volken ieder hun deel.
5. De gespaarde rest vervult de aarde.

4.1. Een rest overleeft het oordeel (10:1)

In Genesis 10:1 lezen we: “Nu volgt de geslachtslijst (tôledôt) van de zonen van Noach: Sem, Cham en Jafet; dit zijn de zonen die na de vloed zijn geboren.” De uitdrukking na de vloed betekent meer dan dat Sem, Cham en Jafet voor de zondvloed nog geen zonen hadden. De uitdrukking vraagt tevens onze aandacht voor het feit dat de zonen van Noach en hun nakomelingen het overblijfsel van de bevolking van voor de zondvloed zijn. Zij vormen de rest die het oordeel overleefd heeft.

4.2. Zelfs de uithoeken van de aarde worden bewoond (10:2-5)

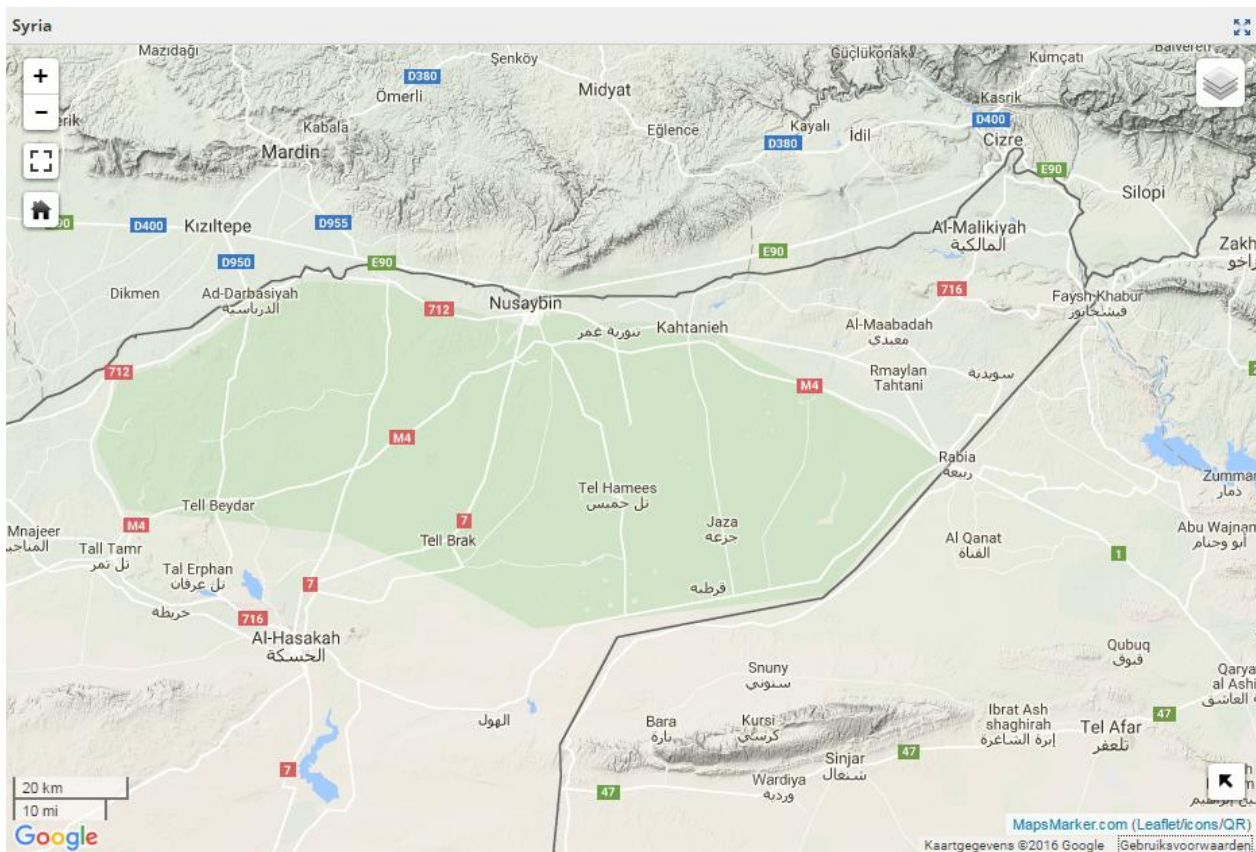
Genesis 10:2-5 beschrijft de nakomelingen van Jafet. De nakomelingen van Jafet bewoonden hoofdzakelijk de kuststreken van de Zwarte Zee en de Middellandse Zee en de daarin aanwezige eilanden. Dit wordt in vers 5 expliciet aangegeven: “van hen stammen al diegenen af die zich over de eilanden (kustlanden) verspreid hebben.” De uithoeken van de aarde werden dus door de nakomelingen van Jafet bewoond.

Ook op de nieuwe aarde zullen de uithoeken bewoond zijn. Het nieuwe Jeruzalem is het centrum van de nieuwe aarde. Openbaring 21:24-26 geeft aan dat er een druk verkeer tussen centrum en periferie zal zijn: “De volken wandelen bij haar licht, en de koningen van de aarde brengen haar hun rijkdom. Haar poorten zullen overdag nooit worden gesloten, er zal geen nacht meer zijn, en zij zullen daar de pracht en de schatten en de kostbaarheden van de volken brengen.” Een dergelijke beschrijving is alleen mogelijk als op de nieuwe aarde niet alleen het nieuwe Jeruzalem, maar ook de periferie bewoond zal zijn.

4.3. De gespaarde rest komt tot ontplooiing (10:6-20)

Het is opvallend dat de beschrijving van Chams nakomelingen nogal wat ruimte in beslag neemt. In totaal 15 verzen, bijna de helft van het hoofdstuk. Dit wijst op een behoorlijke ontplooiing van de Chamieten. Deze ontplooiing komt ook uit in een van Chams nakomelingen: Nimrod. “Deze was de eerste machtige heerser op aarde; hij was een geweldig jager voor de HEER. Vandaar dat men zegt: ‘Een geweldig jager voor de HEER, net als Nimrod.’ Oorspronkelijk lag zijn rijk in Babel, Erech, Akkad en Kalne, in Sinear.” (Genesis 10:8-11).

Het groene gebied is de vlakte van Sinear, noordwestelijk van het Sinjargebergte.

De vlakte van Sinear is de vlakte noordwestelijk van het Sinjargebergte en ligt ongeveer 150 kilometer ten westen van de berg Judi, waar de ark vast kwam te zitten. Babel in Sinear is dus andere stad dan Babylon in Zuid-Mesopotamië. Ook is Erek in Sinear een andere stad dan het Uruk van Gilgamesj, dat eveneens in Zuid-Mesopotamië lag.²

Nimrod bleef niet in Sinear: “Vanuit dat land trok hij naar Assur. Hij bouwde Nineve, Rechobot-Ir, Kalach, en Resen, tussen Nineve - de grote stad - en Kalach.” (Genesis 10:12). Kennelijk trok Nimrod na de in Genesis 11:1-9 beschreven spraakverwarring naar Assur.

Nimrod wordt een “machtig heerser” en “geweldig jager” genoemd. Deze uitdrukkingen horen bij elkaar. Zo bestaan er afbeeldingen van Babylonische en Assyrische koningen op leeuwjacht. En van Gilgamesj bestaat een afbeelding waarop hij een leeuw wurgt. Deze koningen handelden in de lijn van Nimrod, die een geweldige machtontplooiing liet zien. Maar niet alleen in Babel en Assur kwam de Chamietische ontplooiing tot uitdrukking, ook in Egypte was dat het geval.

We kunnen dit maar vreemd vinden. Cham had zich blijkens Genesis 9:18-29 niet zo fraai jegens zijn vader gedragen. Maar bij hem vinden we juist aanvankelijk de grootste ontplooiing. En Chams jongste zoon Kanaän bracht, hoewel door Noach vervloekt, toch nog zo'n tien volken voort. Maar dit is nu juist het punt: als reeds Cham zo gezegend werd, hoe zal het ons dan niet vergaan, nu wij in Jezus Christus aan het oordeel ontkomen zijn?

4.4. God geeft de volken ieder hun deel (10:21-31)

Genesis 10:21-32 handelt over de nakomelingen van Sem. Ook Genesis 11:10-26 handelt over Sems nageslacht. Dat laatste gedeelte heeft als doel te laten zien hoe de lijn van Sem uitloopt op Abram, de vader van alle gelovigen. Het gedeelte dat we nu bespreken heeft een ander doel. Wat dat doel is vinden we in Genesis 10:25: “Eber kreeg twee zonen; de eerste heette Peleg, omdat in

² Zie Anne Habermehl, [Where in the world is the tower of Babel?](#)

zijn tijd de aarde verdeeld werd; de tweede heette Joktan.” De hier genoemde verdeling is het gevolg van de in Genesis 11:1-9 beschreven spraakverwarring. Die verwarring leidde er toe dat de mensen zich over de gehele aardbodem verspreidden. De verdeling van de aarde onder de verschillende volken is door God bewerkt. Vergelijk hiervoor Deuteronomium 32:8: “Toen de Allerhoogste bezit toewees aan de volken en Hij aan de mensen ieder hun deel gaf, heeft Hij de grenzen van de volken bepaald naar het getal van Gods zonen.”

Sem komt in dit gedeelte niet uit als de voorvader van Abram, maar als degene die evenals Jafet en Cham zijn deel kreeg. Het verklaren van de naam Peleg als verdeling wijst hier op. Ook het feit dat de nakomelingen van Peleg, de voorvader van Abram, hier niet genoemd worden, maar die van Pelegs broer Joktan wel, wijst in deze richting.

4.5. De gespaarde rest vervult de aarde (10:32)

In Genesis 10:32 wordt het hoofdstuk als volgt besloten: “Dat zijn de geslachten van de zonen van Noach, volgens hun afstamming; van hen stammen de volken af, die zich na de vloed over de aarde verspreid hebben.” Het verschil met Genesis 10:1 zit met name in het laatste gedeelte: “de volken ... die zich na de vloed over de aarde verspreid hebben.” D.w.z. de volken, die uit Sem, Cham en Jafet voortkwamen bewoonden niet alleen de aarde, maar ze vervulden die ook. En dat was ook Gods bedoeling: “Wees vruchtbaar, wordt talrijk en bevolk (vervul) de aarde.” (Genesis 9:1). Ook de nieuwe aarde zal vol zijn van mensen. Dat vol zijn wordt dan echter niet meer bewerkt door voortplanting. Op de nieuwe aarde “huwt men niet en wordt men niet uitgehuwelijkt” (Matteüs 22:30). Nee, de aarde zal dan vervuld zijn met mensen doordat God zich een rest vergaderd heeft van het begin van de wereld af tot aan het einde toe.

5. De mens bereikt zijn doel niet (11:1-9)

In Genesis 11:1-9 lezen we dat de mensen na verloop van tijd naar de vlakte van Sinear trokken. Daar maakten ze het plan om een stad met een indrukwekkende toren te bouwen. De mens trachtte zich door zijn bouwwerken een onsterfelijke naam te verwerven. Bovendien wilden de mensen graag bij elkaar blijven. Toen God zag wat de mensen aan het doen waren, besloot Hij hun plannen te verijdelen. God maakte een einde aan de eenheid in taal, zodat de mensen uit elkaar gingen en de bouw van de stad stil kwam te liggen. Zo bereikten de mensen hun doel niet. Hun inspanning was vergeefs. Zij die het van eigen kracht verwachten, zijn door God aan de wet van de vruchteloosheid onderworpen. Hun werk blijft een torso, hun bouwsel een afgeknotte piramide.³ Maar voor wie het van God en zijn beloften verwacht, gaat het gebed van Mozes in vervulling:

Heer onze God, toon ons uw liefde:
laat slagen waaraan onze handen beginnen,
laat slagen waaraan onze handen beginnen.
(Psalm 90:17).

Voor wie niet op eigen kracht vertrouwt, geldt Paulus' bemoediging:

Daarom, geliefde broeders en zusters, wees standvastig en onwankelbaar,
aldoor druk bezig met het werk van de Heer;
u weet toch dat uw inspanning dankzij Hem niet vergeefs is.
(1 Korintiërs 15:58).

---

³ Zelfs dat is als het om de toren van Babel gaat nog teveel gezegd. Volgens buiten-Bijbelse overleveringen (onder meer [Jubileën 10:25-26](#)) liet God de toren van Babel instorten.

De boodschap van Genesis 11:1-9 is dat de mens zonder Gods belofte zijn doel niet bereikt. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. De mens heeft geweldige mogelijkheden.
2. De mens misbruikt zijn mogelijkheden.
3. God verijdelt de plannen van de mens.
4. God straft het misbruik van de mens af.
5. God beperkt de mens in zijn mogelijkheden.

5.1 De mens heeft geweldige mogelijkheden (11:1-3)

Oorspronkelijk hadden alle mensen dezelfde taal. Genesis 11:2 vermeldt dat de nakomelingen van Noach hun oorspronkelijke woonplaats bij het Araratgebergte verlieten en zich in de vlakte van Sinear vestigden: “Nadat ze uit het oosten weggetrokken waren, vonden ze een vlakte in Sinear en vestigden zich daar.” (Genesis 11:2, Willibrordvertaling).

In Sinear was in tegenstelling tot de vroegere woonplaats van de mensen praktisch geen natuursteen aanwezig. Er was wel veel klei. Van deze klei maakten de mensen tichelstenen: “Put maar water..., stamp de klei en kneed het leem, pak de steenvorm.” (Nahum 3:14).

De tichelstenen werden aanvankelijk in de zon gelegd om te drogen. De kwaliteit en hardheid van deze tichelstenen leken echter in de verste verte niet op die van het in de bergstreken gebruikte natuursteen. Toen kwam men op het idee de tichelstenen in het vuur te harden. De op deze wijze verkregen bakstenen werden met behulp van asphalt, dat uit asphaltputten gewonnen werd, aan elkaar gemetseld. Voorwaar, een knap staaltje van menselijke techniek! De overgang van in de zon gedroogde tichelstenen naar bakstenen was zo'n grote vooruitgang dat de mensen er maar wat trots op waren. In het Gilgamesj-epos horen we er nog de echo van:

Klim op en wandel op de muur van Uruk,
vors uit de onderbouw, bekijk het tichelwerk:
of haar tichelwerk niet van bakstenen is,
en of haar grondslag niet gelegd hebben de zeven wijzen!
(Gilgamesj-epos I 1:16–19).

De uitvinding van de baksteen gaf aan dat de mens tot grote dingen in staat was. Doordat iedereen dezelfde taal sprak, was brede toepassing van de kennis en kunde van de mens mogelijk.

5.2 De mens misbruikt zijn mogelijkheden (11:4)

Maar waartoe gebruikten de mensen deze mogelijkheden? Ze overlegden met elkaar: “Laten wij een stad bouwen met een toren, waarvan de spits tot in de hemel reikt; dan krijgen wij naam en worden wij niet over de aardbodem verspreid.” Er worden hier twee redenen genoemd om een stad met een hemelhoge toren te bouwen:

1. dan krijgen wij naam en
2. worden wij niet over de aardbodem verspreid.

De eerste reden laat zien dat het de mensen bij de bouw niet om Gods naam, maar om eigen naam ging. Die naam moest vereeuwigd worden, zoals Gilgamesj zijn naam liet vereeuwigen door een muur om Uruk en een tempel voor Ishtar te bouwen:

Hij deed bouwen de muur van het omheinde Uruk,
van het gewijde Eanna, de heilige schatkamer.
Zie toch haar muur, waarvan de schijven als van koper zijn!

Aanschouw haar bastion, dat niemand kan nabootsen!
Raak aan de hardstenen stoep uit de grijze voortijd!
Nader Eanna, de woonplaats van Ishtar,
die geen toekomstige koning ooit zal nabootsen, geen een!
(Gilgamesj-epos I 1:9-15).

Aan het einde van het Gilgamesj-epos, als de pogingen van Gilgamesj om de onsterfelijkheid te verwerven vergeefs gebleken zijn, wijst Gilgamesj met nadruk op de indrukwekkende muren van Uruk:

Klim op, Ur-sjanabi, en wandel op de muur van Uruk,
vors uit de onderbouw, bekijk het tichelwerk:
of haar tichelwerk niet van baksteen is,
en of haar grondslag niet gelegd hebben de zeven wijzen!
(Gilgamesj-epos XI 303-305).

Professor De Liagre Böhl tekende hierbij aan: “Gilgamesj moet vergaan, zijn stad echter en zijn werk, de muur van Uruk, die hij gebouwd heeft, blijven bestaan. De mensen zijn sterfelijk, het werk hunner handen, dat zij voor de gemeenschap hebben gewrocht, trotseert de tijd en vestigt hun roem tot in lengte van dagen.”⁴

De tweede reden geeft aan dat de mensen geen gehoor gaven aan Gods opdracht om zich over de aarde te verspreiden (Genesis 9:1, 7). Ze wilden juist bij elkaar blijven. Door een stad met een hemelhoge toren te bouwen kon men voorkomen dat de mensen verstrooid raakten.

God had de mens grote mogelijkheden gegeven, maar de mens misbruikte deze voor eigen doeleinden. Het ging hem om eigen naam en niet om de naam van God. Daarom luisterde hij ook niet naar Gods woorden, maar ging hij zijn eigen gang.

5.3 God verijdelt de plannen van de mens (11:5-7)

Toen God zag waar de mensen mee bezig waren, besloot Hij hun plannen te verijdelen. Want de mens stond nog slechts aan het begin van zijn technisch kunnen. Als dat zo doorging zou niets voor hem onmogelijk zijn en zou hij zich geheel onafhankelijk van God wanen. Om de kracht van de mensheid te breken besloot God een einde te maken aan de eenheid in taal. Eendracht maakt immers macht.

5.4 God straft het misbruik van de mens af (11:8)

Door de taal van de mensen te verwarren, verstrooide God hen over de aarde. De bouw van de stad werd noodgedwongen gestaakt. Zo strafte God het misbruik dat de mensen van zijn goede gaven gemaakt hadden af. De mensen wilden niet verstrooid worden, maar het gevolg van hun handelen was juist dat ze wél verstrooid raakten. Zo slaat God ook vandaag het handelen van de mensen met vruchteloosheid omdat ze niet zijn wegen zoeken, maar eigenzinnig hun eigen weg willen gaan.

5.5 God beperkt de mens in zijn mogelijkheden (11:9)

Genesis 11:9 noemt de naam van de onvoltooide stad: Babel. Deze stad was bedoeld om de geweldige mogelijkheden en de eenheid van de mensheid te laten zien. Maar de eendracht van Babel eindigde in verwarring. God beperkte de mogelijkheden van de mensen door hun taal te veranderen en hen zo over de aarde te verdelen.

Albert Welleweerd, 5 oktober 2023

---

⁴ F.M.Th. de Liagre Böhl, *Het Gilgamesj-epos, nationaal heldendicht van Babylonië*, Amsterdam: Paris, ²1952, p. 89.